

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A fogyasztók tájékoztatására vonatkozó szabályok a polgári törvénykönyvben

Szerző:

dr. Nagy Ildikó

bírósági titkár

Debrecen, 2020. augusztus

I. Bevezetés

A fogyasztó megfelelő tájékoztatáshoz és oktatáshoz való joga a fogyasztók alapvető jogai¹ között szerepel a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényben. A tájékoztatáshoz való jog deklarálása a felek között kialakult információs asszimetria² kiegyenlítését szolgálja. Fazekas Judit megfogalmazásában ugyanis a felek közötti egyensúlyhiány, az információ hiányának egyenlőtlenségéből fakad,³ mivel a fogyasztó csak korlátozott információkkal rendelkezik a termék vagy szolgáltatás vonatkozásában.

Tanulmányomban a vállalkozást terhelő tájékoztatási kötelezettség, a fogyasztót illető tájékoztatáshoz való jog megjelenési formáit kívánom bemutatni a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerződési alapelvei, majd a Ptk. Egyes Szerződések című Harmadik Részének fogyasztói szerződéseinek körében.

II. Tájékoztatási kötelezettség a szerződés általános szabályai körében

Valamennyi szerződés tekintetében a szerződési folyamat alábbi létszakai különböztethetjük meg.⁴ Beszélhetünk a szerződéskötést megelőző tárgyalások időszakáról, ez az úgynevezett prekontraktuális szakasz, amelynek eredményeként kerül sor a szerződés megkötésére, amit a megkötéstől a teljesítésig tartó szakasz követ, majd a teljesítés létszaka következik. Az előbbi szükségzerű szakaszoktól markánsan elkülönül a szerződésszegés szakasza, amelynek léte attól függ, hogy történt-e szerződésszegés. Amennyiben igen, önálló szakaszként jelenik meg, amennyiben nem történt, a teljesítéssel befejeződik a szerződési folyamat és a kárveszély a jogosultra száll át.

Az egyes létszakaszok ismeretében rögzíthetjük, hogy a fogyasztói szerződésekben már a prekontraktuális szakaszban meghatározó szerepe van a tájékoztatási kötelezettségnek. A jogalkotó által elérni kívánt cél, hogy a fogyasztó a szerződéskötésre vonatkozó döntésének meghozatala során

---

¹ Az Fgy. tv. preambuluma szerint a fogyasztók alapjogai a következők: a biztonságos áruhoz és szolgáltatáshoz, a vagyoni érdekek védelméhez, a megfelelő tájékoztatáshoz és oktatáshoz, a hatékony jogorvoslathoz, az egyesületeken keresztül történő fogyasztói érdekképviselethez fűződő jog.

² Varga Nelli: A fogyasztói kölcsönszerződések jóerkölcsbe ütközése. In: Szikora Veronika-Árva Zsuzsanna (szerk.): A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században, Főnix Média, Debrecen, 2018. 116. oldal

³ Fazekas Judit: Fogyasztóvédelmi jog - Egyetemi tankönyv. „Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért” Kiadó, Miskolc, 2001. 75. oldal

⁴ Juhász Ágnes: Az együttműködési és a tájékoztatási kötelezettséghez kapcsolódó egyes kérdésekről <http://midra.uni-miskolc.hu/document/28040/23691.pdf> (2020. március 23-ai letöltés) 12. oldal

kellő információval rendelkezzen és ezáltal kiegyenlítődjön a vele szerződő féllel szembeni alulinformáltságából eredő hátránya.⁵

A tájékoztatás egyértelmű, pontos, világosan megfogalmazott és meghatározott tartalmi elemekre kiterjedő kell, hogy legyen, amely követelményeknek gyakran a formanyomtatványok használatával tesznek eleget a szerződő felek. Tartalmát tekintve vonatkozhat a szerződés tárgyára, annak jellemzőire, az ellenszolgáltatásra, az esetleges járulékos költségekre, a szolgáltatást nyújtó adataira, a kölcsönös kötelezettségek tartalmára, illetve a fogyasztót megillető jogokra, igény- és érdekérvényesítési lehetőségekre.⁶ Az egyes fogyasztói szerződéstípusok körében külön is részletezést nyer a tájékoztatási kötelezettség és annak elmulasztásához többféle szankció fűződhet.⁷

1. Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) a polgári jogi jogviszonyok általános elveként határozta meg a tájékoztatási kötelezettséget. A tájékoztatási kötelezettség az együttműködési kötelezettség részeként vonult végig a régi Ptk.-n a Bevezető rendelkezésektől az Egyes szerződésekig. A szabályozás sajátossága volt, hogy minden jogalanyra azonos jogokat és kötelezettségeket állapít meg, ekként nem tesz különbséget a fogyasztói és egyéb ügyletek között. Az alapelvek ugyanis, természetüknél fogva olyan jogpolitikai elvárások, amelyek a jogághoz tartozó vagy jogággal összefüggő valamennyi jogterületre, így minden polgári jogi jogalanyra kihatnak, tehát a fogyasztói jogokra is.⁸

A régi Ptk. 4. § (1) bekezdése így rendelkezett: „A polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni.” Az együttműködési kötelezettség alapelvek szintjén történő megjelenése lehetővé tette, hogy olyan polgári jogviszonyokban, ahol kifejezetten a jogszabályok nem írnak elő ilyen kötelezettséget a felek számára, az alapelv betartásának elmulasztása alapján orvosolható legyen a jogsérelem.⁹ Az alapelvek csoportosítása körében deklaratív természetűnek is

---

⁵ Varga Nelli: Gondolatok a fogyasztói szerződési jog kialakulásáról és fejlődéséről. Debreceni Jogi Műhely, 2013. évi, X. évfolyam, 3. szám, 2013. július, 144. oldal

⁶ Varga Nelli (2013.): i. m. 145. oldal

⁷ Például a fogyasztónak többletjogosultságot biztosít jogai érvényesítése során vagy a szerződéshez nem fűz joghatásokat.

⁸ Fazekas Judit: i. m. 76. oldal

⁹ Fazekas Judit: i. m. 76. oldal

minősítették, amely azt jelenti, hogy a konkrét jogviták eldöntése során önállóan nem, csak egy másik tételes szabállyal együtt, vagy annak háttéréként alkalmazható. Ekként az értelmező szerepe válik relevánssá.¹⁰

A régi Ptk. helyébe lépő 2013. évi V. törvény (Ptk.), az egyes Könyvek előtt, a Bevezető Rendelkezések körében csak a kódex egészére vonatkoztatható alapelveket tartalmazza és ezt követően az adott Könyvbe építi be a sajátos, arra a jogterületre jellemző alapelveket. A kodifikáció során győzött az az álláspont, hogy az egyes alapelveket, a megfelelő helyen kell meghatározni, hiszen azok nem egyformán érvényesülnek a polgári jog egészében és a különböző területekre, különböző alapelveket kellene alkalmazni.¹¹ Kifejezetten ilyen alapelv az együttműködési kötelezettség elve, amely alapvetően a szerződések körében érvényesülő követelmény. Ekként a hatályos Ptk. a jóhiszeműség és tisztesség elvét¹² a Bevezető Rendelkezések között hagyta, de a korábban annak részét képező együttműködési kötelezettséget már a kötelmi jogi rendelkezéseket tárgyaló Hatodik Könyvben,¹³ a szerződés általános szabályai körében, a szerződési jog alapelvei között találjuk.

A Ptk. 6:62. § (1) bekezdése szerint „A felek kötelesek a szerződéskötési tárgyalások alatt, a szerződés megkötésénél, fennállása alatt és megszüntetése során együttműködni és tájékoztatni egymást a szerződést érintő lényeges körülményekről.” Az előbbieken megfogalmazott „Együttműködési és tájékoztatási kötelezettség” tartalma és a Ptk.-ban elfoglalt helye azt szándékozik kifejezésre juttatni, hogy ennek az elvnek, minden nevesített szerződéstípusban, atipikus és vegyes szerződésben érvényesülnie kell, ugyanakkor a szerződés egyes fázisainak jogi szabályozása során nem kell még egyszer megkövetelni.¹⁴ Ezzel szemben mégis találkozunk a szerződés teljesítésére vonatkozó Ptk.-beli rendelkezések körében az „akadályközlési kötelezettséggel” (Ptk. 6:126. §), amely véleményem szerint a kölcsönös együttműködés általános alapelveinek része, ugyanakkor külön jogszabályi rendezést is nyert. Az együttműködési kötelezettség esettípusai közül a Ptk. külön kiemeli a tájékoztatási kötelezettséget, a bírói gyakorlat pedig a titoktartási kötelezettséget.

---

¹⁰ Kónyáné Simics Zsuzsa: A Ptk. alapelveiről és változásairól. Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica, (69) 1-48. pp. 417-436. 2007. http://acta.bibl.u-szeged.hu/7338/1/juridpol_069_417-436.pdf (2020. április 4-ei letöltés) 419-420. oldal

¹¹ Kónyáné Simics Zsuzsa: i. m. 421. oldal

¹² Ptk. 1:3. § (1)-(2) bekezdés

¹³ Ptk. 6:62. §

¹⁴ Kónyáné Simics Zsuzsa: i. m. 434. oldal

A tájékoztatási kötelezettség az együttműködési kötelezettségből kiemelt, önállósult, alapvetően az információ-szolgáltatásra irányuló kötelezettség gyűjtőfogalmaként jelenik meg.¹⁵ Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettségnek a kötelmi jogban történt elhelyezéséből következik, hogy az alapelv a szerződés minden létszakában reálisan támasztható igény a felekkel szemben,¹⁶ amelynek fogalmi eleme a kölcsönösség, azaz mindkét szerződő felet folyamatosan terheli a szerződés fennállása alatt.

1.1. Tartalma

Az együttműködési kötelezettség értelmezése a korábbi szabályozás során is, mind elméleti, mind gyakorlati szempontból egységesnek mutatkozott. A jogalanyoktól egyfajta, a másik fél érdekei iránti figyelmesség tanúsítása volt megkövetelhető, amely a saját érdekük ellen ható, kifejezett aktivitásban nyilvánult meg.¹⁷ Míg a régi Ptk.-ban ezen alapelv a „bizonytalan értelműnek” minősített jóhiszeműség elve mellett, a bizonytalanság kiküszöbölése végett jelent meg, a hatályos szabályozásban, mintha az együttműködési kötelezettség elvét „elnyelte” volna a jóhiszeműség és tisztesség elve.¹⁸

Nem is olyan könnyű feladat annak meghatározása, hogy mi mindenre terjed ki a felek tájékoztatási kötelezettsége, hiszen tartalmi elemeit nem lehet kimerítően és tételesen felsorolni. A jogalkotó a jogviszonyok sokfélesége miatt konkrét tartalommal nem is tudta megtölteni ezt a kötelezettséget, ugyanakkor iránymutatást ad a jogalkalmazóknak azzal, hogy azt a „lényeges körülmények” tekintetében írja elő és meghatározza a tájékoztatási kötelezettséget kizáró tényezőket is.

1.1.1. A szerződést érintő lényeges körülmények

A jogalkalmazást kissé nehezíti, hogy az úgynevezett „lényeges körülmények” konkrét tartalmát a törvény nem határozza meg. Iránymutatásul szolgálhat az az értelmezés, amely szerint a

---

¹⁵ Juhász Ágnes: i. m. 2. oldal

¹⁶ Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:62. §-ához. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

¹⁷ Kónyáné Simics Zsuzsa: i. m. 427. oldal

¹⁸ Kónyáné Simics Zsuzsa: i. m. 427. oldal

tájékoztatásnak két fő csoportja van: az egyik csoportba a szerződéskötést befolyásoló felvilágosítások, a másikba pedig a használati utasításoknak megfelelő közlések tartoznak.¹⁹

A bírói gyakorlat az adott eset konkrét körülményei alapján ítéli meg a tájékoztatási kötelezettség terjedelmét,²⁰ ekként a „lényeges körülmények” fogalmi körét, és tágan értelmezi azt. Ezt támasztja alá a Ptk-beli normaszöveg, ugyanakkor a gyakorlat a Ptk.-n kívüli normákban megfogalmazott, az egyes szerződéstípusok, mint például a biztosítási szerződés, bankkölcsön, orvosi megbízás vagy utazási szerződés sajátos követelményeit részletező előírásokat is figyelembe veszi.

Juhász Ágnes részletesen foglalkozik tanulmányában²¹ ezzel a kérdéssel és több irányból közelíti meg a „lényeges körülmények” meghatározását. Rögzíti, hogy nem mindegy a szerződés melyik létszakában járunk, hiszen ez alapvetően befolyásolja egy körülmény lényeges voltát. Ekként a prekontraktuális létszakban ki kell terjednie valamennyi olyan körülményre, amely a megkötendő szerződés szempontjából lényeges. Minden olyan információt tartalmaznia kell, amely ahhoz szükséges, hogy a fél a szerződéskötés vonatkozásában megalapozott döntést hozhasson, tehát minden olyan körülmény lényegesnek minősül, amely a fél szerződéskötési szándékát érinti.

A bírói gyakorlat szerint lényeges az olyan körülmény, amely a közfelfogás szerint alapvetően befolyásolja a felek szerződéses akaratát, amellyel kapcsolatos helyes ismeret birtokában a fél nem, vagy nem azzal a tartalommal kötötte volna meg az adott szerződést.²²

A szerződés fennállásának időszakában a felek tájékoztatási kötelezettségének ki kell terjednie minden olyan körülményre, amely a fél szerződés szerű teljesítéséhez szükséges, amelynek során figyelemmel kell lenni a szerződő fél szándékára.

A szerződés egyes létszakainak vizsgálatán túl, ahogyan fent említettem, az adott szerződés típusa is támpont lehet a „lényeges körülmények” tartalmi elemeinek a meghatározásakor. Az adott

---

¹⁹Baumgartner Adél: Forgalombiztonság az elektronikus kereskedelemben <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/29> (2020. február 17-ei letöltés) 30-31. oldal

²⁰BH2004. 109.; BH1998. 278.

²¹Lásd bővebben: Juhász Ágnes: i. m. 3-7. oldal

²²BH2016.114.

szerezésre vonatkozó normaszöveg a tájékoztatásra külön szabályokat is rögzít, pontosabban meghatározva annak lényegi ismérveit.

A Kúria a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozata is, amelyet a Kúria 1/2014. PJE határozata a hatályos Ptk. alapján is irányadónak tekint, jól mutatja, hogy a tájékoztatási kötelezettség milyen széleskörű. Kimondja, hogy a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjed ki ugyanakkor az árfolyamváltozás mértékére.

1.1.2. A tájékoztatási kötelezettséget kizáró körülmények

A tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor nem korlátlan felelősséget ró az egyik szerződő félre, mert az alapelv kimondása egyidejűleg nem mentesíti a másik szerződő felet azon kötelezettsége alól, hogy maga is tájékozódjék a számára fontos körülményekről.²³ Ez következik abból is, hogy a Ptk. tételesen is rögzíti a 6:62. § (2) bekezdésében, hogy „A fél nem hivatkozhat a tájékoztatási kötelezettség megsértésére olyan jogokkal, tényekkel és adatokkal kapcsolatban, amelyeket ismert, vagy közhiteles nyilvántartásból vagy más forrásból ismernie kellett.”

Közhiteles nyilvántartásba foglalt adatot nyerhetünk például az ingatlan-nyilvántartásból.²⁴ A vonatkozó bírói gyakorlat értelmében az ingatlan-adásvételi szerződés megkötése előtt az ingatlan-nyilvántartás adatai megtekintésének elmulasztása a vevő kockázata. Az együttműködési és a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának nincs kártérítési következménye, ha a vevő, az ingatlan-nyilvántartás megtekintése útján, meggyőződhetett volna az eladó tulajdonjogi helyzetéről, de ezt elmulasztotta.²⁵

---

²³ Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:62. §-ához. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

²⁴ Ptk. 5:165. §

²⁵ BH2000. 501.

Közhitelesnek minősül továbbá a cégnyilvántartás, mint a jogi személyek nyilvántartása²⁶ vagy a gondnokoltak- és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartása²⁷ is.

Fentiekén túl „más forrásnak” minősülhet például a szerződéssel kapcsolatos okiratok vagy azok a nyilvántartások, amelyek közhitelesnek nem minősülnek, ugyanakkor a „más forrás” pontos meghatározása a jogalkalmazó feladata. A judikatúra például ilyennek minősítette a környezeti károk és a környezet állapotára vonatkozóan adott szakértői véleményt is.²⁸

1.2. Időbeli terjedelme

A régi Ptk. bírói gyakorlatában²⁹ elfogadott azon álláspont, amely szerint az együttműködési kötelezettség nem a szerződés megkötésével keletkezik, hanem ez a kötelezettség a feleket már azt megelőzően, a szerződéses tárgyalások során, azaz a prekontraktuális létszakban is terheli, a hatályos Ptk.-ban jogszabályi szintű megfogalmazást nyert.

A kötelezettség pontos időbeli meghatározásának a kötelezettségszegés során alkalmazandó jogkövetkezmények szempontjából van jelentősége, ugyanis ez dönti el azt, hogy a szerződésen kívül okozott vagy a szerződésszegéssel okozott károk megtérítésének szabályai kerülnek alkalmazásra.³⁰

1.3. A tájékoztatási kötelezettség megszegésének jogkövetkezményei

Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megsértése a „*culpa in contrahendo*” tételesen szabályozott esetének³¹ tekinthető, szankciója a *kártérítési* kötelezettség. Ahogyan arra a kötelezettség időbeni terjedelménél említést ettem, a felelősségi szabályok attól függően alakulnak, hogy a szerződés a felek között létrejött vagy nem jött létre:

---

²⁶ Ptk. 3:13. §

²⁷ 2013. évi CLXXV. törvény a gondnokoltak és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról 3.§ (3) bekezdés, 10.§ (2) bekezdés

²⁸ BH2003. 203.

²⁹ BH1997. 481.; BH2007. 48.

³⁰ Juhász Ágnes: i. m. 3. oldal

³¹ Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:62. §-ához. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

1. ha a szerződés létrejön:

- a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség³² általános szabályai szerint köteles a kötelezettségét megszegő fél, a másik fél ebből származó kárát megtéríteni
- az együttműködési kötelezettség megsértője a kártérítési felelősség alól csak a szerződésszegésekre vonatkozó szabályok szigorúbb feltételei mellett (6:142. §) mentheti ki magát
- a bizonyítási kötelezettség többirányú, a mentesülés szigorúbb, konjunktív feltételek teljesítéséhez kötött, amelyek a következők: a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa

2. ha szerződés létrejötte elmarad:

- a szerződéskötési kötelezettség kivételes eseteit leszámítva, a feleknek nincs a szerződés megkötésére vonatkozó kötelezettségük
- a szerződéskötés elmaradásáért nem tartoznak egymásnak felelősséggel, a feleket kártérítési kötelezettség nem terheli
- még biztatási kár (6:587. §) megítélésére sincs lehetőség³³

3. ha a szerződés nem jön létre vagy érvénytelen³⁴:

- az együttműködési kötelezettség megsértője a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség³⁵ szabályai szerint (6:519. §) felel
- a felek között nincs szerződéses kapcsolat, ugyanakkor a szerződéses tárgyalások révén viszonyuk már szorosabb annál, mintha semmilyen kapcsolat sem lenne közöttük
- ez az oka annak, hogy a felek gondosságának „szintje”, a szerződésen kívüli kötelmek körében jellemző „általában elvárható gondosságtól” magasabb szintre emelkedik³⁶
- a kár megtérítésére csak az adhat alapot, ha az egyik fél szándékosan hozza a másik felet abba a helyzetbe, hogy például magas költséggel beszerezze az adásvételi

---

³² BH1998. 278.

³³ EBD2013. P.12.

³⁴ Ptk. 6:115. §

³⁵ BH1997. 481.

³⁶ Juhász Ágnes: i. m. 12. oldal

szerződés tárgyát, majd pedig lényegében ésszerű indokok nélkül, önkényesen tagadja meg a szerződés megkötését³⁷

- a károkozó felelősség alóli mentesülését eredményezi annak bizonyítása, hogy a magatartása nem volt felróható

A gyakorlatban előfordul, hogy a tájékoztatási kötelezettség körébe sorolható valamely konkrét kötelezettség, mint például az okirat-szolgáltatási vagy adatközlési kötelezettség teljesítésének biztosítására kötbért kötnek ki a felek.³⁸ A *kötbér* a szerződés megerősítése céljából kerül a szerződésbe. A jogosult a kötbér mellett érvényesítheti, a kötbért meghaladó kárát is,³⁹ ezzel úgynevezett minimum kárátalány jelleget kölcsönözve a kötbérnek. A kötbér összegéig a felet bizonyítási kötelezettség nem terheli, a kötbérbe a kár „beleolvad”, azonban lehetősége van a szerződő félnek a kötbért meghaladó kárának érvényesítésére is, annak bizonyítása esetén. Ekkor viszont az érvényesített kártérítés összegébe a kötbér összegét bele kell számítani.⁴⁰ A jogosult a szerződésszegéssel, ekként a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával okozott kárának megtérítését akkor is követelheti, ha kötbérigényét nem érvényesítette.⁴¹

2. Szerződéskötés általános szerződési feltételekkel

A tájékoztatási kötelezettség körében említést érdemelnek az általános szerződési feltételek, amelyek csak akkor válnak a felek közötti konkrét szerződés részévé, ha két konjunktív feltétel teljesül: az alkalmazójuk lehetővé tette, hogy azok tartalmát a másik fél legkésőbb a szerződéskötéskor megismerje és a másik fél azokat kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.⁴²

Az előbbieken megfogalmazott általános tájékoztatási kötelezettségen túl a feltételek kidolgozóját fokozott tájékoztatási, illetve *figyelem-felhívási kötelezettség* terheli az olyan szerződési feltételekről, amelyek a jogszabályoktól, a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésekre vonatkozó, diszpozitív rendelkezésektől lényegesen eltérnek, illetve a felek közötti korábbi, már

---

³⁷ EBD2013. P.12.

³⁸ Juhász Ágnes: i. m. 13. oldal

³⁹ Ptk. 6:187. § (3) bekezdés

⁴⁰ Juhász Ágnes: i. m. 14. oldal

⁴¹ Ptk. 6:187. § (4) bekezdés

⁴² Ptk. 6:78. § (1) bekezdés

meglévő szerződési gyakorlattól, kikötésektől különböznek. Az ilyen kikötések csak akkor válnak a szerződés részévé, ha azt a kifejezett és külön nyújtott tájékoztatást követően a másik fél, külön és kifejezetten elfogadta.⁴³

További önálló tájékoztatási kötelezettséget találunk a fogyasztói szerződésekben. A Ptk. 6:79. §-a szerint: „Az a feltétel, amely a vállalkozást a szerződés szerinti főkötelezettsége teljesítéséért járó ellenszolgáltatáson felül további pénzbeli követelésre jogosítja, akkor válik a szerződés részévé, ha azt a fogyasztó - külön tájékoztatást követően - kifejezetten elfogadta.”⁴⁴

2.3. *Tájékoztatás elektronikus úton történő szerződéskötés esetén*

Az internet, mint speciális fogyasztói környezet sajátosságainak figyelembevételével került a Ptk.-ba különálló szabályozás (Ptk. 6:82. §) az elektronikus úton történő szerződéskötések tekintetében. Mindezt az ilyen típusú szerződések gyakoriságának növekedése, ekként a problémák szaporodása indokolta. A Ptk. szabályai ugyanakkor nem általában vonatkoznak az elektronikus úton kötött szerződésre, hanem kizárólag az online, úgynevezett „kattintások” útján kötött szerződésekre terjednek ki, hiszen az itt meghatározott szabályok csak ebben a körben értelmezhetőek. Ezen kívül, de szintén elektronikus úton kötött szerződésekre, a szerződések megkötésére vonatkozó általános szabályok irányadóak.

Elektronikus úton történő szerződéskötés esetén speciális tájékoztatási kötelezettséget ír elő a Ptk., ugyanakkor ezeket a rendelkezéseket megtaláljuk az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvényben is.

Az elektronikus utat biztosító fél ugyanis, már a szerződéskötésre vonatkozó jognyilatkozatának megtételét megelőzően köteles a másik felet az alábbiakról tájékoztatni:

- a szerződéskötés technikai lépéseiről
- arról, hogy a megkötendő szerződés írásba foglalt szerződésnek minősül-e

---

⁴³ Ptk. 6:78. § (2)-(3) bekezdés; BDT2019. 4052.

⁴⁴ Ez a rendelkezés a fogyasztók jogairól szóló 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (22. cikk) követelményének eleget téve került be a Ptk.-ba.

- az elektronikus utat biztosító fél rögzíti-e a szerződést
- a szerződés utóbb hozzáférhető lesz-e
- azokról az eszközökről, amelyek az adatok elektronikus rögzítése során felmerülő hibák azonosítását és kijavítását a szerződési jognyilatkozat megtételét megelőzően biztosítják
- a szerződés nyelvéről
- ha ilyen létezik, arról a szolgáltatási tevékenységre vonatkozó magatartási kódexről és annak elektronikus hozzáférhetőségéről, amelyet az elektronikus utat biztosító fél magára nézve kötelezőnek ismer el, továbbá
- köteles az általános szerződési feltételeit olyan módon hozzáférhetővé tenni, amely lehetővé teszi a másik fél számára, hogy azokat tárolja és előhívja.⁴⁵

2.4. Akadályközlési kötelezettség

Bármely szerződés teljesítését érintő általános követelményként került rögzítésre, az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség általános szabályait pontosítva, az akadályközlési kötelezettség, amely a felek kölcsönös *értesítési kötelezettségét* takarja arra az esetre, ha a szerződésben vállalt valamely kötelezettség teljesítése előre láthatóan akadályba ütközik, kivéve, ha az akadályt a másik félnek közlés nélkül is ismernie kellett. A rendelkezés teljesítése lehetővé teszi, hogy a másik fél az akadály kapcsán esetlegesen felmerülő kárát elhárítsa, enyhítse. Az akadályközlési kötelezettség elmulasztásának következménye, hogy az okozott kárért a mulasztó fél a szerződésszegésért való felelősség szabályai szerint felel.⁴⁶

III. Tájékoztatási kötelezettség a Ptk.-ban szabályozott egyes szerződések körében

Bár valamennyi szerződéses jogviszonyban érvényesülő kötelezettségként definiálható az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség, azonban annak terjedelme és súlya nem minden szerződés esetén azonos. Vannak olyan szerződéstípusok, amelyekben a szükséges tájékoztatás és annak elmulasztása különösen nagy jelentőséggel bír, Juhász Ágnes megfogalmazásában „információ-

⁴⁵ Ptk. 6:82. § (1)-(2) bekezdés; az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény 5.§ (1) és (2) bekezdés

⁴⁶ Ptk. 6:126. §

érzékenyebb”⁴⁷ szerződéseknek minősülnek. Az ilyen szerződés-típusok esetében a normaszöveg is pontosabb eligazítást ad a kötelezettség tartalmát illetően.

1. Tulajdonátruházó szerződések

1.1. Adásvételi szerződés

A régi Ptk. 367. § (1) bekezdése⁴⁸ még tartalmazott rendelkezést az eladó tájékoztatási kötelezettsége vonatkozásában, ugyanakkor a hatályos szabályozásban ilyen előírást nem találunk. Ennek oka, hogy az adásvételi szerződés az egyik legegyszerűbb, tömegesen előforduló, letisztult szerződésfajta, amely a szerződések általános szabályainak kodifikációjakor is mintaként szolgált. Ekként az általános szerződési szabályok olyan jól illeszkednek az adásvételi szerződés igényeihez, hogy elkerülhetővé teszik ennek a szerződéstípusnak a részletekbe menő szabályozását.⁴⁹ Találunk mégis tájékoztatással kapcsolatos előírást az adásvétel különös nemei körében, az elővásárlási jog⁵⁰ szabályozása során.

A Békéltető Testület előtt is számos, az adásvétel körébe tartozó esettel találkozunk. Például a Békéltető Testület a panaszos kérelmére azért indított eljárást, mert a panaszos által vásárolt laptop, a vásárlást követő rövid időn belül meghibásodott, amikor is a panaszos a terméket visszavitte a boltba. Ekkor a gépet elküldték három márkaszervizbe is, de a javítás eredményre nem vetett, a hiba miatt a laptop a továbbiakban sem volt használható. A panaszos kérelme arra irányult, hogy az üzlet a gép vételárát fizesse vissza a számára, mivel azt a megvásárlástól kezdve nem tudja használni, így érdekmúlás miatt eláll a vásárlástól. Az eljárás során megállapítást nyert, hogy a megvásárolt termék kiállítási darab volt, amelyre vonatkozó tájékoztatás esetén a panaszos nem vásárolta volna meg a laptopot. A Békéltető Testület eljáró tanácsa felszólította a bepanaszoltat, hogy tegyen eleget jogszabályi kötelezettségének akként, hogy a panaszos elállására tekintettel, a hibás termék

---

⁴⁷ Juhász Ágnes: i. m. 9. oldal

⁴⁸ „Az eladó köteles a vevőt a dolog lényeges tulajdonságairól és a dologgal kapcsolatos fontos követelményekről, különösen a dologra vonatkozó esetleges jogokról és a dologgal kapcsolatos terhekről tájékoztatni. Köteles továbbá az ilyen körülményekre, illetőleg jogokra és terhekre vonatkozó okiratokat a vevőnek átadni.”

⁴⁹ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről indokolása- Az adásvételi szerződés általános szabályai című XXXII. Fejezethez <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/A1300005.TVI/lr/chain1604/> (2020. február 17-ei letöltés)

⁵⁰ Ptk. 6:222. § (5) bekezdés

átvételével egyidejűleg, a bepanaszolt vállalkozás boltjában készpénzben fizesse vissza a panaszosnak a termék teljes vételárát.⁵¹

2. Vállalkozási típusú szerződések

A tevékenység kifejtésére irányuló szerződések körében a vállalkozási szerződéseket kell elsőként említeni. A régi Ptk. 396. § (3) bekezdése még így rendelkezett: „A vállalkozó köteles a megrendelőnek a szolgáltatott dologról a felhasználáshoz, fenntartáshoz szükséges tájékoztatást megadni.” Ennek megfelelő szabályt a hatályos Ptk.-ban nem találunk, ugyanakkor a vállalkozó *figyelmeztetési kötelezettségére*, mint egyfajta tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó normaszöveg megmaradt. A Ptk. 6:240. § (2) bekezdése szerint „Ha a megrendelő célszerűtlen vagy szakszerűtlen utasítást ad, a vállalkozó köteles őt erre figyelmeztetni. Ha a megrendelő a figyelmeztetés ellenére utasítását fenntartja, a vállalkozó a szerződéstől elállhat vagy a feladatot a megrendelő utasításai szerint, a megrendelő kockázatára elláthatja. A vállalkozó köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása jogszabály vagy hatósági határozat megsértéséhez vezetne, vagy veszélyeztetné mások személyét vagy vagyonát.”

A vállalkozó mentesül a hibás teljesítés jogkövetkezményei alól, ha a hiba a megrendelő által adott adat hiányosságára vagy hibájára vagy az utasítás célszerűtlenségére vagy szakszerűtlenségére vezethető vissza, és e körülményekre a megrendelőt figyelmeztette.⁵² A figyelmeztetési kötelezettség a bírói gyakorlat szerint az alvállalkozót is terheli, elsősorban a vele jogviszonyban álló megrendelő, azaz jelen esetben a vállalkozó irányában, de az élet- és vagyonbiztonság veszélye esetén a vállalkozó a szerződésen kívüli károkozás szabályai szerint vonható felelősségre a megrendelőjével szemben.⁵³

2.1. Utazási szerződés

Fentiekén túl speciális szabályokat találunk a tájékoztatási kötelezettségre az utazási szerződések körében. Míg a Ptk. e vonatkozásban minimumszabályokat állapít meg, a részletszabályokat az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási

---

⁵¹ Hajdú-Bihar megyei Békéltető Testület 411/2018. számú ajánlása <https://hbmbekeltetes.hu/hatarozat/12/vorosko-kft> (2020. május 9-ei letöltés)

⁵² Ptk.6:177. § (2) bekezdés b), c) pont

⁵³ BDT2007. 1622.

szolgáltatásügyütesre vonatkozó szerződésekről szóló 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet) tartalmazza.

Az utazási szolgáltatásra vonatkozó szerződésnek vagy a szerződés visszaigazolásának többek között tartalmaznia kell az utazási szolgáltatásra vonatkozó szerződés alapján fizetendő teljes díj számítási módjára vonatkozó tájékoztatást, illetve ha az utazásszervezőnek vagy közreműködőjének felelősségét nemzetközi egyezmény korlátozza, az erre vonatkozó tájékoztatást is.⁵⁴

Az utazási szolgáltatásra vonatkozó szerződés alapján fizetendő teljes díj egyoldalúan nem emelhető, kivéve, ha a díjemelés lehetőségéről a szerződés rendelkezik. A díj emelésére, annak mértékétől függetlenül, kizárólag akkor kerülhet sor, ha az utazásszervező erről értesíti az utazót, legkésőbb húsz nappal az utazási szolgáltatás megkezdése előtt. Az utazásszervezőnek a díjemelésről való tájékoztatást a díjemelés indoklásával, illetve a számítások feltüntetésével, világos és közérthető módon, tartós adathordozón kell megadnia.⁵⁵

Ugyanilyen tájékoztatási kötelezettséget tartalmaz a 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 10. § (10) bekezdése, amely szerint: „Az utazásszervező, illetve az utazásközvetítő köteles az utazási szolgáltatás megkezdése előtt megfelelő időben, de legalább öt nappal az utazási szolgáltatás igénybevétele előtt az utazó rendelkezésére bocsátani az utazási szolgáltatás igénybevételéhez szükséges nyugtákat, utalványokat, menetjegyeket, valamint az indulás tervezett időpontjára, az utasfelvétel időpontjára, a közbenső megállók, a csatlakozások és az érkezés tervezett időpontjára vonatkozó tájékoztatást.”

Az utazó szerződési nyilatkozatának megtétele előtt, a szerződéskötést megelőző *általános tájékoztatási kötelezettsége* van az utazásszervezőnek, illetve az utazásközvetítőnek. Erre formanyomtatvány segítségével kerül sor, amelynek kötelező tartalmi elemeit a 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet mellékletei tartalmazzák. Szintén formanyomtatvány útján, ennek hiányában a formanyomtatványban foglaltakkal egyenértékű tájékoztatás kell nyújtania az utazó részére az

---

⁵⁴ 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés h) és m) pont

⁵⁵ 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 6. § (1) és (4) bekezdés

utazási szolgáltatás együttes igénybevételét elősegítő kereskedőnek. Utóbbi esetben a tájékoztatás a következőkre vonatkozik:

- az utazót nem illetik meg a 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendeletben kizárólag az utazási csomag tekintetében biztosított jogok
- minden szolgáltató önállóan felel az általa nyújtott szolgáltatás megfelelő teljesítéséért
- az utazó az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján jogosult a fizetése képtelenséggel szembeni védelemre.⁵⁶

Az utazásszervezőt és az utazásközvetítőt az utazási szolgáltatás jellegéből adódóan, az általános tájékoztatási kötelezettségen túl, *speciális tájékoztatási kötelezettség* is terheli az utazó irányába.

Ezek az alábbiak lehetnek:

- az utazási szolgáltatások lényeges elemei, így különösen
  - az úti cél vagy úti célok, az útvonal és a tartózkodás időtartama, időpontokkal megjelölve, valamint ha a szállás is az utazási csomag részét képezi, a csomagba tartozó éjszakák számának a megjelölésével
  - a szállítóeszköz vagy szállítóeszközök jellemzői és kategóriája, az indulás és az érkezés helye, napja és ideje, közbenső megálló idõtartama és helye, valamint a közlekedési csatlakozások
  - ha a pontos időpont nem került meghatározásra, az indulás és a visszaérkezés megközelítő időpontja
  - a szállás helye, főbb jellemzőinek megjelölésével és lehetőség szerint a célország szabályai szerinti turisztikai osztályba sorolása
  - az étkezésekre vonatkozó tájékoztatás (étkezési rend)
  - a látogatások, kirándulások vagy egyéb, az utazási csomag teljes díjában foglalt szolgáltatások
  - ha valamely utazási szolgáltatás csoportosan vehető igénybe, ennek megjelölése, valamint ha előre megállapítható, a csoport létszámának megjelölése
  - ha az utazó szóbeli kommunikáció útján vehet igénybe egyéb turisztikai szolgáltatásokat, annak megjelölése, hogy mely nyelven nyújtják az igénybe venni kívánt szolgáltatásokat

---

⁵⁶ 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 29. § (1)-(2) bekezdés

- annak megjelölése, hogy az utazás vagy üdülés alkalmas-e mozgásában korlátozott személyek számára, illetve az utazó kérésére tájékoztatás arról, hogy az ő egyéni igényeit figyelembe véve alkalmas-e számára az utazás vagy üdülés
- az utazásszervező, illetve az utazásközvetítő neve, címe, telefonszáma, e-mail-címe, valamint arra vonatkozó tájékoztatás, hogy az utazóval szerződő fél utazásszervezői vagy utazásközvetítői minőségben jár-e el
- az utazási csomag teljes díja adókkal együtt, és minden további díj, illeték és egyéb költség, illetve ha ezek a költségek ésszerű módon nem számíthatók ki a szerződéskötés előtt, akkor annak megjelölése, hogy milyen típusú olyan többletköltségek merülhetnek fel, amelyeket az utazónak kell viselnie
- a fizetési feltételek, ideértve azt az összeget vagy a díj százalékban megadott azon részét, amelyet előlegként kell befizetni, valamint a fennmaradó díj rendezésének ütemezését, illetve az utazó által fizetendő vagy biztosítandó pénzügyi biztosíték
- az a minimális utazólétszám, amely az utazási szolgáltatás nyújtásának feltétele, valamint annak a határidőnek a megjelölése, amely alatt az utazásszervező - az utazási szolgáltatás megkezdése előtt - a minimális utazólétszám el nem érése esetén az utazási szerződést felmondhatja
- tájékoztatás az utazással érintett országok úti okmány- és vízumelőírásairól, ideértve a vízumkérelmek elbírálási idejének hozzávetőleges megjelölését, valamint az egészségügyi előírásokra vonatkozó tájékoztatást
- tájékoztatás az utazó felmondása esetén fennálló költségekről, illetve baleset, betegség vagy halál esetén a segítségnyújtás, ideértve a hazaszállítás költségeinek fedezetéül szolgáló fakultatív vagy kötelező biztosításról
- az arra vonatkozó információ, hogy az utazó az utazási csomag megkezdése előtt megfelelő bánatpénz, vagy adott esetben az utazásszervező részéről felszámított egységes bánatpénz ellenében bármikor jogosult felmondani a szerződést.⁵⁷

Valamennyi tájékoztatást világos, közérthető és kifejezett módon kell közölni. Írásbeli közlés esetén biztosítani kell az olvashatóságot. Az utazóval közölt, a speciális tájékoztatási kötelezettség körébe

---

⁵⁷ 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 14. § (2) bekezdés a)-h) pont; az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatássegíttésekről szóló 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikk (1) bekezdés a)-h) pont

eső egyes feltételek⁵⁸ az utazási csomagra vonatkozó szerződés lényeges részét képezik és kizárólag a szerződő felek kifejezett hozzájárulása esetén módosíthatók. Az utazásszervező vagy utazásközvetítő a szerződés megkötése előtt világos, közérthető és kifejezett módon köteles közölni az utazóval az előbbi tájékoztatást érintő változásokat.

Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a telefonon kötött utazási csomagra vonatkozó szerződéseket is érinti az általános és a speciális tájékoztatási kötelezettség, valamint a bizonyítási teker akként alakul, hogy az utazóval szembeni tájékoztatási kötelezettség teljesítésének bizonyítása a vállalkozót terheli.

Speciális jogkövetkezéssel találkozunk abban az esetben, ha az utazásszervező vagy az utazásközvetítő az utazó szerződési nyilatkozatának megtétele előtt az utazási csomag teljes díján felüli további díjakra, illetékekre vagy egyéb költségekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget. Ebben az esetben az utazó nem köteles megfizetni ezeket a többletköltségeket.⁵⁹ Ez a Ptk. alapján, a részleges érvénytelenség körében értékelhető, ugyanakkor kifejezett rendelkezés hiányában az érvénytelenség jogkövetkezése a szerződés írásba foglalásának elmaradásához főszabályként nem kapcsolható. Ha a tájékoztatási kötelezettségét az utazásszervező megsérti, az általános szabályok szerint, a Ptk. 6:62. § (3) bekezdése alapján, a tájékoztatási kötelezettség megsértése miatti kártérítési kötelezettséggel tartozik.⁶⁰

Az utazási csomagra vonatkozó szerződés, illetve annak visszaigazolása magában foglalja a speciális tájékoztatási kötelezettség körébe eső tájékoztatáson túl különösen

- ha szülő vagy törvényes képviselő kísérete nélkül kiskorú utazik szállást is tartalmazó utazási csomagra vonatkozó szerződés alapján, tájékoztatást a kiskorúval vagy a kiskorú tartózkodási helyén tartózkodó, a kiskorúért felelős személlyel való közvetlen kapcsolat létesítésének módjáról
- arra vonatkozó tájékoztatást, hogy az utazó köteles haladéktalanul jelezni az utazásszervező részére az utazási csomaggal kapcsolatban észlelt szerződésszegést

---

⁵⁸ 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 14. § (2) bekezdés a), c), d), e), h) pont

⁵⁹ az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásnyújtásokról szóló 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikk (2) bekezdés

⁶⁰ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről indokolása- A vállalkozási szerződés című XXXVII. Fejezethez <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/A1300005.TVI/lr/chain1604/> (2020. február 17-ei letöltés)

- tájékoztatást a rendelkezésre álló panaszkezelési vagy vitarendezési eljárásokról és
- tájékoztatást az utazót megillető szerződés-átruházási jogról.⁶¹

Az utazásszervező segítségnyújtási kötelezettsége teljesítése körében a nehéz helyzetbe került utazónak, különösen az egészségügyi szolgáltatásokról, a helyi hatóságokról és a konzuli segítségnyújtásról való megfelelő tájékoztatást kell nyújtania.⁶²

Az utazás díjával kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség szórólapon történő megjelenése kapcsán a Legfelsőbb Bíróság akként foglalt állást, hogy „Az akciós utat hirdető szórólappal szemben nem jogszabályi követelmény az utazási szerződésben vagy programfüzetben foglalt tartalmi elemek teljes körű rögzítése.”⁶³ A döntés kritikáját fogalmazza meg Hajnal Zsolt⁶⁴ azzal, hogy a Legfelsőbb Bíróság a szórólap céljának csupán a figyelemfelhívást tekinti, ezzel a szórólapon feltüntetett információk jelentőségét csökkenti, így a szórólaptól valóban nem várható el a teljes körű és részletes tájékoztatás. Ezzel szemben felhozott érvelése, hogy a szórólap fogyasztóvédelmi tárgyú jogszabályok által nevesített tartalommal bír, így azon az ár is feltüntetésre került, ennek megfelelően a szórólapon megvalósuló fogyasztói tájékoztatásnak az Fgy.tv. szerinti követelményeknek, valamint a vonatkozó jogszabályok jogpolitikai céljának, azaz a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga érvényesülésének is meg kell felelnie.

3. Megbízási típusú szerződések

A bizalmi jellegű ügyletek körében a felek viszonya, annak tartóssága szükségképpen megkívánja a felek közötti jó kommunikációt, egymás minél teljesebb tájékoztatását. Ezt szem előtt tartva a jogalkotó szinte valamennyi ilyen típusú szerződésnél külön is rögzíti a tájékoztatás kötelezettségét. A kötelezettség közlési- vagy értesítési kötelezettségként is megjelenhet a normaszövegben, egyes szerződéseknél részletesebben szabályozva, más esetben a felet folyamatosan terhelő vagy eseti jellegű előírásként is jelentkezik.⁶⁵

---

⁶¹ 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 17. § (3) bekezdés e)- h) pont

⁶² 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 26. § (1) bekezdés a) pont

⁶³ EBH2008.1934.

⁶⁴ Hajnal Zsolt: A Legfelsőbb Bíróság ítélete a szórólapon hirdetett utazás díjával kapcsolatban (Jogesetek Magyarázata 2010/2. - Közigazgatási jog) <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/25/id/A1000206.JEM/ts/20200301/> (2020. február 17-ei letöltés)

⁶⁵ Juhász Ágnes: i. m. 10. oldal

3.1. Megbízási szerződés

A megbízási típusú szerződések köréből, dolgozatom témája szempontjából, a megbízási szerződések érdemelnek nagyobb figyelmet. A Ptk.-nak a szerződés általános szabályai között nevesített együttműködési és tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó előírását, a törvény a megbízás körében az alábbiak szerint részletezi.

A megbízó felhívására tájékoztatási kötelezettség terheli a megbízottat tevékenységéről és a feladat állásáról. Ez teremti meg a lehetőségét annak, hogy a megbízó tájékozódhasson az ügygel kapcsolatban.

A megbízó számára fontos, hogy az ügy lényeges körülményeivel tisztában legyen, mindazon információ birtokába jusson, amely ahhoz szükséges, hogy megfelelő utasítással⁶⁶ lássa el a megbízottat, a megbízás teljesítését követően pedig sor kerülhessen a felek közötti elszámolásra. Ezért a megbízó felhívásának hiányában is terheli tájékoztatási kötelezettség a megbízottat az alábbi három esetben:

- ha közreműködő igénybevétele vált szükségessé
- ha a felmerült új körülmények az utasítások módosítását teszik indokolttá és
- a megbízás teljesítéséről.⁶⁷

4. Biztosítéki szerződések

4.1. Kezességi szerződés

A kezességvállalás az adós fizetőképességének alakulásával kapcsolatos kockázat átvállalását jelenti, amely hitelviszonynak minősül. A kezességet vállaló személyek azonban nem mindig vannak tisztában a kezességgel együtt járó kockázatokkal. Ez a probléma fokozottan jelentkezik, ha a kezességet természetes személy vállalja, különösen akkor, ha szívességi alapon kerül erre sor.⁶⁸

---

⁶⁶ Lásd erről bővebben: Ptk. 6:273. §

⁶⁷ Ptk. 6:275. §

⁶⁸ Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. - Ptk. 6:430. §-hoz <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

Akkor minősül fogyasztói szerződésnek a kezességi szerződés, ha a kezes olyan természetes személy, aki szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül vállalt kezességet. Kezesség esetében azonban a törvény nem követeli meg, hogy a másik szerződő fél, azaz a jogosult vállalkozás legyen. A jogosult vállalkozói minőségére tekintet nélkül a kezességre a fogyasztói kezességre vonatkozó külön előírások irányadóak, ha a kezes fogyasztónak minősül.

A jogalkotó azonban nem tartotta indokoltnak a fogyasztókat megillető védelemben részesíteni az olyan természetes személyt, aki a kezességet ugyan önálló foglalkozása és üzleti tevékenysége körén kívül eljárva vállalja, de a kötelezett jogi személy vezető tisztségviselője vagy abban többségi befolyással rendelkezik.⁶⁹ Ugyanis ilyen minőségében pontos információkkal rendelkezik a kötelezetről, illetve arról a kötelezettségről, amelyért kezességet vállalt, tehát indokolatlan külön védelemben részesíteni.

A vonatkozó judikatúra szerint ha a szerződés megkötésének kifejezetten üzleti, gazdasági célja van, úgy a kölcsönszerződés nem minősül fogyasztói szerződésnek abban az esetben sem, ha az adós természetes személy.⁷⁰

A Ptk. a kezességi szerződés szabályai körében megfogalmaz olyan speciális rendelkezéseket is, amelyek a fogyasztók által nyújtott kezességből fakadó problémákat kezelhetik, mérsékelhetik. A fogyasztói kezesség szabályai egyoldalúan kógensenek, azaz az azoktól a fogyasztó hátrányára eltérő szerződési feltétel semmis. A szabályok egyrészt előzetes tájékoztatási kötelezettséget írnak elő a jogosult számára, másrészt a kezes kockázatvállalását korlátozó kötelező tartalmi elemet állapítanak meg a kezességi szerződésre.

A fogyasztó által vállalt kezesség esetén tehát a jogosult köteles a fogyasztót a kezességi szerződés létrejöttét megelőzően tájékoztatni. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy annak alapján a kezes számára világos legyen, hogy mit vállal a kezességi szerződéssel. Ekként az általános információ-nyújtási kötelezettségen túl, a speciális tájékoztatásnak ki kell terjednie:

---

⁶⁹ Ptk. 6:430. § (5) bekezdés

⁷⁰ PJD2018. 19.

- a kezes jogaira és kötelezettségeire, így a kezességvállalás tartalmára, azaz a helytállási kötelezettség lényegére, illetve a jogosult kezessel szembeni jogosítványaira és
- a kötelezett helyzetéből vagy a kötelezettség természetéből fakadó, a hitelező előtt ismert különleges kockázatokra is. Ilyen körülmény lehet például egy jelentős anyagi hatással járó jogvita vagy a teljesítés körülményeinek sajátos nehézségei.

Ha a jogosult nem tesz eleget a tájékoztatási kötelezettségének, a kezes határidő nélkül jogosult a szerződéstől elállni.⁷¹ Az elállási jog gyakorlása a szerződés megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal szünteti meg a kezességet, azaz nem csupán a jövőre nézve szűnik meg a kezes helytállási kötelezettsége, hanem emellett, ha az eredeti állapot természetben helyreállítható, a már teljesített szolgáltatások visszajárnak.⁷²

Ha a fogyasztó a kötelezettnek a jogosulttal szemben fennálló valamennyi kötelezettségéért vagy meghatározott jogviszony alapján fennálló valamennyi kötelezettségéért vállalt kezességet, a kezesség akkor érvényes, ha a szerződésben meghatározták azt a legmagasabb összeget, amelynek erejéig a kezes felel a jogosult tartozásáért.⁷³ A meghatározás történhet egyedi azonosítás vagy általános körülírás útján is. A felső határ rögzítése lehetővé teszi, hogy a fogyasztó a szerződéskötés időpontjában tisztában lehessen a kockázatvállalásának maximális mértékével.

A kezes a szerződésben meghatározott összegen felül nem felel a főkötelezett tartozásaiért, azonban az összeghatárra való tekintet nélkül meg kell fizetnie saját késedelme miatt járó késedelmi kamatot. Tehát ilyen felső határ meghatározása esetében az ezen felüli tartozásokért a kezes nem felel, a felső határ meghatározása hiányában pedig a kezességi szerződés érvénytelen.⁷⁴

---

⁷¹ Károlyi Géza: Bankjogi ismeretek. In: Csécsy-Fézer-Hajnal-Károlyi-Petkó-Törő-Zoványi: Kereskedelmi tranzakciók joga. Elektronikus megjelenés, Debrecen, 2018. 166. oldal

⁷² Lásd erről bővebben: Ptk. 6:212. § - 6: 213. §

⁷³ Ptk. 6:430. § (3) bekezdés

⁷⁴ Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. - Ptk. 6:430. §-hoz <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

5. Biztosítási szerződések

5.1. A biztosítási szerződések általános szabályai

A tájékoztatási kötelezettség kiemelt jelentőségű a biztosítási szerződések szabályozási körében. Ugyanis általánosnak tekinthető, hogy az ügyfél a biztosítónál jobban ismeri a biztosítás szempontjából releváns kockázatokat és azok mértékét, ezzel szemben a biztosító társaságot a biztosítási szerződéssel kapcsolatban terheli a tájékoztatási kötelezettség, amelynek elmulasztása szerződésszegési kártérítési felelősséget is megalapoz.⁷⁵

A szerződő felet is terheli tájékoztatási kötelezettség, a biztosítóval szemben, amennyiben a szerződést nem a biztosított kötötte. Ez a kötelezettség a biztosítási esemény bekövetkezéséig vagy a biztosított belépéséig áll fenn, utóbbi esetben ugyanis a biztosított válik a szerződő féllé. A tájékoztatás a hozzá intézett nyilatkozatokra, valamint a szerződésben bekövetkezett változásokra terjed ki.⁷⁶

A szerződő fél fenti kötelezettségétől függetlenül, az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettség alapján, a biztosítót a biztosított irányába is terheli a biztosítási szerződéssel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség. Ennek a kötelezettségnek a teljesítése teszi lehetővé azt, hogy a szerződő fél oldalán esetlegesen bekövetkező díjfizetési késedelem okán a biztosított belépjen a szerződésbe és ezzel a szerződés megszűnését megakadályozza. Ez alól a csoportos biztosítás szabályai körében enged kivételt a törvény, ugyanis a normaszöveg kimondja, hogy a biztosítónak csak a szerződő felet kell tájékoztatnia,⁷⁷ amennyiben a szerződő fél és a biztosított személye elválik egymástól, a szerződő fél köteles a biztosítottat tájékoztatni a hozzá intézett nyilatkozatokról és a szerződésben bekövetkezett változásokról.⁷⁸

A szerződő fél és a biztosító közötti viszonyban megnyilvánuló tájékoztatási kötelezettség sajátos módját *közlési és változás-bejelentési kötelezettségként*⁷⁹ definiálja a jogalkotó. A szerződő fél

---

⁷⁵ BH2002. 266., BH2004. 109.

⁷⁶ Ptk. 6:450. §

⁷⁷ Ez a csoportos biztosítás sajátosságából is adódik, ugyanis a biztosítottakat nem ismeri szükségszerűen a biztosító, így az sem várható el tőle, hogy tájékoztassa őket.

⁷⁸ Ptk. 6:442. § (2) bekezdés

⁷⁹ Ptk. 6:452. §

közlési kötelezettségének a biztosító írásban közölt kérdéseire⁸⁰ adott, a valóságnak megfelelő válaszadással tesz eleget. A közlési kötelezettség kiterjed a szerződéskötéskor a biztosítás elvállalása szempontjából lényeges minden olyan körülményre, amelyet a szerződő fél ismert vagy ismernie kellett. A változás-bejelentési kötelezettség a lényeges körülmények változása tekintetében, amelyek hatással lehetnek a biztosítási kockázatra, növelhetik azt, ekként a szerződés módosítását vagy felmondását is eredményezhetik, írásbeli formához kötött bejelentési kötelezettséget jelent.

A közlésre és a változás bejelentésére irányuló kötelezettség a szerződő felet és a biztosítottat egyaránt terheli, megsértése esetén speciális jogkövetkezmény, hogy a biztosító kötelezettsége nem áll be. Ez alól képez kivételt az, ha a szerződő fél bizonyítja, hogy az elhallgatott vagy be nem jelentett körülményt a biztosító a szerződéskötéskor ismerte vagy az nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkeztében. Kötelezettségzegésnek minősül az, ha olyan lényeges körülmény megváltozását nem jelentették be, amely jelentősen növelte a biztosítási kockázatot és a biztosító, ha erről tudomást szerez, gyakorolhatta volna a szerződés módosításával vagy felmondásával kapcsolatos jogait.

A vonatkozó bírói gyakorlat szerint, amennyiben a biztosított a tájékoztatási, közlési, változás-bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, nem az érvénytelenség, hanem a biztosítási szerződések körében speciális jogkövetkezmény⁸¹ az irányadó, amely szerint a biztosító a felelősség alól mentesülhet.⁸² Ugyanis a közlési és változás-bejelentési kötelezettségre, valamint a megszegésükre vonatkozó szabályok olyan speciális rendelkezések, amelyek megelőzik a tévedésre és megtévesztésre vonatkozó általános szabályok alkalmazását. De ha olyan jelentőségű körülményre vonatkozik a közlési kötelezettség megszegése, amely a biztosító szerződéskötési akaratára is kihatott, akkor a biztosító a biztosítási szerződést tévedés vagy megtévesztés alapján megtámadhatja.

---

⁸⁰ A biztosító kérdéseivel szemben támasztott követelmény, hogy kellően célzott és csak a biztosított kockázattal egyértelműen összefüggésben lévő legyen.

⁸¹ A biztosító kötelezettsége nem áll be.

⁸² BDT2013. 2894

5.2. A fogyasztói biztosítási szerződések

Fogyasztói biztosítási szerződésnek a Ptk. csak azt a szerződést minősíti, amelyben a szerződő fél fogyasztó. Ha a biztosított, illetve a kedvezményezett fogyasztó, de a szerződő fél nem, akkor nem beszélhetünk fogyasztói biztosítási szerződésről.⁸³

Míg a régi Ptk. valamennyi biztosítási szerződésre vonatkozó rendelkezése egyoldalúan, *klauzikálisan* kógens volt, a hatályos törvénykönyv, az ügyfél javára változtat a biztosítási szerződésekre vonatkozó szabályozás kötelező jellegén.

A Ptk. 6:455-6:456. §-ai alapján, ha a szerződő fél nem fogyasztó, akkor a felek a biztosítási szerződési szabályoktól, a Ptk. által meghatározott kivételektől eltekintve, eltérhetnek. Továbbá a Ptk. a fogyasztói biztosítási szerződések körében is szélesebb körben teszi lehetővé az eltérést, ugyanis a Ptk. 6:455. §-ban fel nem sorolt kérdések kivételével, a felek a Ptk. szabályaitól fogyasztói szerződés esetén is eltérhetnek.⁸⁴

Ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés csak a szerződő fél, a biztosított és a kedvezményezett javára térhet el, a biztosítási szerződés általános szabályai és a kárbiztosítási szerződés szabályai közül, az alábbi szabályoktól⁸⁵:

- a biztosító ráutaló magatartásával történő szerződéskötés (Ptk. 6:444. §)
- a biztosítási kockázat jelentős növekedése (Ptk. 6:446. §)
- a díjfizetés elmaradásának következménye (Ptk. 6:449. §)
- a fedezetfeltöltés (Ptk. 6:461. §)
- a kármegelőzési és a kárenyhítési kötelezettség (Ptk. 6:463. §)
- a közlésre, a változásbejelentésre és a biztosítási esemény bekövetkezésének bejelentésére vonatkozó kötelezettség (Ptk. 6:452. §, 6:453. §, 6:471. §)
- a biztosított és a károsult egyezség (Ptk. 6:474. § (1)-(2) bekezdés)

⁸³ Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. - Ptk. 6:455. §-hoz <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

⁸⁴ Fézer Tamás: Biztosítási szerződések. In: Csécsy-Fézer-Hajnal-Károlyi-Petkó-Törő-Zoványi: Kereskedelmi tranzakciók joga. Elektronikus megjelenés, Debrecen, 2018. 200. oldal

⁸⁵ Ptk. 6:455. § a)-j) pont

- a szerződés megszűnése esetén fennálló díjfizetési kötelezettség (Ptk. 6:448. §, 6:466. § (4) bekezdés, 6:467. § (2) bekezdés)
- a biztosító szolgáltatási kötelezettsége alóli mentesülés (Ptk. 6:464. §)
- a megtérítési igény (Ptk. 6:468. §).

A Ptk. 6:456. § alapján amennyiben a szerződő fél nem fogyasztó, akkor valamennyi összeg- és egészségbiztosítási szabály diszpozitív. A jogalkotó további pontosítást e körben nem tesz, így valamennyi szabály egyoldalúan kógens abban az esetben, ha a szerződő fél fogyasztó, de a fogyasztói összeg- és egészségbiztosításokra alkalmazandó általános és kárbiztosítási szabályok közül csak azok egyoldalúan kógensek az ügyfél javára, amelyeket a Ptk. 6:455. § kifejezetten megnevez.

IV. Záró gondolatok

A fogyasztó felvilágosítása biztosítja, hogy a fogyasztó elégséges és reális információhoz jusson, ekként a fogyasztó tájékoztatása alapvető fogyasztói érdekek tekinthető. Ahhoz, hogy a fogyasztó a saját érdekének megfelelő döntést meghozhassa, módjában álljon az adott ügylet előnyeit és hátrányait, az ügyletből származó kockázatokat mérlegelni, tájékozottságra van szükség.

A fogyasztó számára nyújtandó tájékoztatás vonatkozásában a fogyasztók jogairól szóló 2011/83/EU irányelv is iránymutatásul szolgált a hazai szabályozásnak, ennek révén pedig a magyar fogyasztók részletes tájékoztatásban részesülnek.

Felhasznált irodalomjegyzék

- Baumgartner Adél: Forgalmbiztonság az elektronikus kereskedelemben <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/29> (2020. február 17-ei letöltés)
- Fazekas Judit: Fogyasztóvédelmi jog - Egyetemi tankönyv. „Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért” Kiadó, Miskolc, 2001.
- Fézer Tamás: Biztosítási szerződések. In: Csécsy-Fézer-Hajnal-Károlyi-Petkó-Törő-Zoványi: Kereskedelmi tranzakciók joga. Elektronikus megjelenés, Debrecen, 2018. 198-233. oldal
- Hajnal Zsolt: A Legfelsőbb Bíróság ítélete a szórólapon hirdetett utazás díjával kapcsolatban. Jogesetek Magyarázata 2010/2. - Közigazgatási jog <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/25/id/A1000206.JEM/ts/20200301/> (2020. február 17-ei letöltés)
- Juhász Ágnes: Az együttműködési és a tájékoztatási kötelezettséghez kapcsolódó egyes kérdésekről <http://midra.uni-miskolc.hu/document/28040/23691.pdf> (2020. március 23-ai letöltés)
- Károlyi Géza: Bankjogi ismeretek. In: Csécsy-Fézer-Hajnal-Károlyi-Petkó-Törő-Zoványi: Kereskedelmi tranzakciók joga. Elektronikus megjelenés, Debrecen, 2018. 150-185. oldal
- Kónyáné Simics Zsuzsa: A Ptk. alapelveiről és változásairól. Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica, (69) 1-48. pp. 417-436. 2007. http://acta.bibl.u-szeged.hu/7338/1/juridpol_069_417-436.pdf (2020. április 4-ei letöltés)
- Köncse Tamásné (szerk.): Fogyasztóvédelme az Európai Unióban és Magyarországon - vállalkozóknak. ITDH-Európa füzetek, Budapest, 2002.

- Sándor István: A magyar fogyasztóvédelmi jog. UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft, Budapest, 2003.
- Varga Nelli: A fogyasztói kölcsönszerződések jóerkölcsbe ütközése. In: Szikora Veronika-Árva Zsuzsanna (szerk.): A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században, Főnix Média, Debrecen, 2018. 111.-126. oldal
- Varga Nelli: Gondolatok a fogyasztói szerződési jog kialakulásáról és fejlődéséről. Debreceni Jogi Műhely, 2013. évi X. évfolyam 3. szám 2013. július. 138-157. oldal
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_2013/gondolatok_a_fogyasztoi_szerzodes_i_jog_kialakulasarol_es_fejlodeserol/ (2020. április 4-ei letöltés)
- Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez.
<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/367/id/A14Y1522.KK/ts/20190717/lr/chain13660/> (2020. február 17-ei letöltés)

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről indokolása
<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/4/id/A1300005.TVI/lr/chain1604/> (2020. február 17-ei letöltés)
- 2013. évi CLXXV. törvény a gondnokoltak és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról
- 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről (Fgy.tv.)
- 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (régii Ptk.)

- 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatásegyüttesre vonatkozó szerződésekről
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2011/83/EU IRÁNYELVE (2011. október 25.) a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 54. évfolyam, L 304, 64. oldal
- BDT2019. 4052.
- BDT2013. 2894.
- EBD2013. P.12.
- EBH2008. 1934.
- PJD2018. 19.
- BH2016. 114.
- BH2007. 48.
- BH2004. 109.
- BH2003. 203
- BH2002. 266.
- BH2000. 501.
- BH1998. 278.
- BH1997. 481.
- Hajdú-Bihar megyei Békéltető Testület 411/2018. számú ajánlása
<https://hmbekeltetes.hu/hatarozat/12/vorosko-kft> (2020. május 9-ei letöltés)